

www.eedri.pl

WORKING PAPERS No 4/2008

Lucjan Szuster, Bogusław Woźniak, Stanisław Pruić, Wojciech Kupiński, Kazimierz Kubiak

Ekspertyza dotycząca
instrumentów obowiązujących
w zakresie bezpieczeństwa

TCL - Textile – Clothing – Leather

Assessment of obligatory tools
in the area of safety

TCL - Textile - Clothing - Leather

ISSN 1898-7117

Entrepreneurship and Economic Development
Research Institute at the Lodz Academy of Management
www.eedri.pl

Prepared by:

Kazimierz Kubiak – Entrepreneurship and Economic
Development Research Institute in co
– operation with
Lucjan Szuster – Institute of Dyes and Organic Product
Bogusław Woźniak – Institute of Leather Industrie
Stanisław Pruś – Society of Polish Chemists & Colourists
Wojciech Kupś – Textile Research Institute

Tłumaczenie: Donata Mathews, Janusz Kwitecki

Skład, redakcja i korekta techniczna: Jadwiga Poczyczyńska

© Copyright by: **Spółeczna Wyższa Szkoła
Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi**

ISSN: **1898-7117**

**Kolegium Wydawnicze
Spółecznej Wyższej Szkoły
Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi**

90-011 Łódź, ul. Kilińskiego 109
tel/fax. (42) 676 25 29, 676 25 30, w. 39

e-mail: wydawnictwo@swspiz.pl

CONTENTS

ASSESSMENT OF OBLIGATORY TOOLS IN THE AREA OF SAFETY TCL – TEXTILE – CLOTHING – LEATHER	5
INTRODUCTION	6
1 DIRECTIVE CONCERNING GENERAL SAFETY OF PRODUCTS AND ITS CONSEQUENCES	8
2 DIRECTIVE CONCERNING CHEMICAL SUBSTANCES AND PREPARATIONS AND ITS CONSEQUENCES	10
3 CE MARKING AND ECOLOGICAL MARKS	12
4 BODIES AND LABORATORIES	13
5 CONCLUSIONS	16
EKSPERTYZA DOTYCZĄCA INSTRUMENTÓW OBOWIAZUJĄCYCH W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA TCL – Textile – Cloth – Leather...	18
Wprowadzenie	19
1 Dyrektywa o ogólnym bezpieczeństwie produktów i jej konsekwencje	21
2 Dyrektywa o substancjach i preparatach chemicznych i jej konsekwencje	23
3 Oznakowanie CE i znaki ekologiczne	25
4 Organy kontroli i laboratoria	26
5 Podsumowanie	28
5 REFERENCES (Literatura)	30

**Assessment of Obligatory Tools
in the Area of Safety
TCL – Textile – Clothing – Leather**

INTRODUCTION

The diverse requirements made for textile products both within the territory of Poland and in particular European Union member countries hinder appropriate evaluation of the effectiveness of legal systems which are binding in European Union member countries. The Law of the European Union constitutes a separate legal system and it enjoys superior status in comparison with national legal norms.

Decree is a legal act which resembles a statute in the system of national law. It is binding both on the level of the Union and in each of the member countries.

Decisions, similarly to individual administrative decisions, pertain to those parties to which they have been directed.

The most characteristic act for the European Legal System is a directive. It is addressed to the member countries and it determines the task, which a given country should complete by a deadline indicated in the directive. The member country is obliged to transfer the resolutions of the directive into the national legal system using a legislative form of choice (statute, decree). The aim of such action is to create uniformity of different legal systems in order to enable an unconstrained flow of persons, services and goods; in other words to enable the existence of a common market based on national regulations and standards. Therefore, if there exists a directive which embraces some precisely defined issues, e.g.: general directive 76/768 EEC, which renders a list of substances permitted to be used in cosmetics, then the solutions included in it are binding for the member countries of the European Union. Therefore, those countries should adapt their legislation to the hereby directive.

However, in some extraordinary cases, in spite of the existence of common regulations determining the norms applying to particular products, a member country which believes it to be necessary to employ more restrictive regulations, justified e.g. by health issues, has the right to apply to the European Commission for their approval (based on article 100 a line 4 of the Treaty).

The Commission will approve the presented regulations when they ascertain that they do not constitute measures of arbitrary discrimination or hidden trade restrictions.

In other words, if there exists a European Union directive to which defines standards which some particular products should adhere, it is binding for all the member countries.

In the absence of common regulations, in spite of the unconstrained flow of goods and services, in accordance with article 36 of the Treaty each of the member countries (in compliance with their own regulations and standards) has the right to establish bans or limitations concerning the import of goods, if it is justified by public safety issues or health and human life protection. The same regulation applies to the measures which are aimed at restraining some goods from turnover, e.g. testing and controlling imported goods from the point of view of their compliance with the national standards.

1. DIRECTIVE CONCERNING GENERAL SAFETY OF PRODUCTS AND ITS CONSEQUENCES

Being aware that “legislations vary from country to country as far as the degree of protection of people and safety of products are concerned” as well as that “it is more than difficult to establish common legislation for each existing product or a product which can be used”, the European Union considered it necessary to determine general principles of the safety of goods which are sold in the member countries. Therefore, on 29 July 1992 directive 92/59 EEC – a.k.a. directive concerning general safety of products – was issued. Its adaptation to the Polish legal system occurred via approving a statute of 21 January 2000 concerning general safety of products (O. J. No 15 entry 179).

The above-mentioned directive was altered by directive 2001/95/EC, which was introduced into the Polish legal system via a statute concerning general safety of products (O. J. 2003, 229, entry 2275.).

The aim of the directive is to ensure that only safe products enter the European market. Safe products are understood as products, which “under normal conditions of use do not present any risks or the risk is reduced to the minimum”. Simultaneously, it is declared that a product, which does not comply with those requirements is not a safe product. The resolutions of the hereby directive are employed when there are no particular resolutions within the common regulations, which regulate the issue of safety of a given product. Then, to be considered safe the product must comply with the specific regulations of the member country on whose territory it is sold. Hence, it can be said that as long as there are no regulations acclaimed on the level of the Union, member countries of the Union have the right and obligation to introduce their own norms aimed at the protection of the product’s users’ health and safety as well as the protection of health and safety of the institutions controlling the use of the product.

The above described solution was implemented in the case of a Polish act regarding textile goods. Article 8 of the hereby statute obliges the Government to issue a decree concerning the safety and marking system of textile goods. The valid decree was ratified on 6 April 2004 (O. J. 200, no 81, entry 743). Appendixes 8–11 to the hereby decree determine the content of particular chemical substances in textile goods (formaldehyde, a particular kind of Azo dyes, some antipyrenes, etc). Summing up, it can be said that based on the statute concerning general safety of products, requirements regarding the safety of textile goods have been introduced in Poland. According to the same statute, Poland has joined RAPEX system (Rapid Alert System for non-Consumer Product), however the Polish statute does not utilise this name.

2. DIRECTIVE CONCERNING CHEMICAL SUBSTANCES AND PREPARATIONS AND ITS CONSEQUENCES

Another issue that has some reverberations for textile goods is represented by a group of problems connected with the turnover of chemical substances within the territory of the European Union. Disregarding the details as well as the history of ratifying several directives and statutes which were aimed at regulating the aforesaid turnover, it must be reminded that the basis is to be found in the directive 67/548/EEC and its 44 amendments. The current Polish equivalent of this directive is the statute of 11 January 2001 “Concerning Chemical Substances And Preparations”, which has already been changed eleven times. According to Article 1 “the statute defines conditions, injunctions and restrictions of production which enters turnover as well as of the use of substances and preparations in order to provide protection against detrimental effect (...) onto human health (...)”.

Moreover, according to article 4 point 3 “the Minister responsible for health issues (...) shall provide the list of dangerous substances”. The updated list of dangerous substances was published in O. J. 2005, no 201, entry 1674.

Chemical substance is included in the list it requires special markings, a particular manner of handling as well as particular safety measures, etc. It does not imply, though, that these substances cannot be used.

On the other hand, article 31, point 1 of the Statute states that in the case when groundless risk of using a dangerous substance is found, then the Minister of Economy can formulate a ban concerning the production or the turnover of such a substance, which as a matter of fact implies a ban on its use. The current decree of the Minister of Economy was published in O. J. 2006, no 239, entry 1731. Thus the directive 76/769/EEC (a.k.a. Limitation Directive) was implemented in Poland. The aforesaid directive enumerates substances whose use is banned or whose content in

products is restrictively limited, e.g. 20 ppm. The Appendix to the directive lists such substances as metals and their compounds (nickel, cadmium, lead, mercury, arsenic and their compounds), chlorophenols (pentachlorophenol), poly- and perchlorinated biphenols or PCB and PCT, asbestos and antipyrenes (TRI 2,3 – di-bromopropylphosphate) –TEPA, tri-azirydynylo, phosphines – TRIS oxide, polybrominated-biphenols PBB, Azo dyes derivatives of cancerogenic amines. The list of the substances is a subject of constant analysis and revision.

Limitation Directive directly affects TCL sector, as it demands that marketed products not include among others:

- a) particular Azo dyes (dyes),
- b) Phthalates in products for children (plasticizers),
- c) derivatives of nonylphenol (emulators),
- d) derivatives of cadmium (pigments),
- e) nickel (fittings and adornments) in accessories to textile and leather products.

The list of such bans is expanding. Summing up, it must be observed that whereas within the European Union the directive concerning general safety of products does not result in decrees pertaining to textile products in all countries, the Limitation Directive is commonly binding. It must also be expected that it will be included into the realm of REACH.

The office of the Central Trade Inspectorate (*Główny Inspektorat Inspekcji Handlowej*) is responsible for monitoring of compliance. It must be taken into consideration, however, that the increase in exchange of goods as well as a considerable shift of production means of textile products outside the borders of Europe contribute to the escalation of problems related to enforcement of the appropriate of regulations. This team postulates that the effectiveness as well as the scope of conducted controls is insufficient. The fact that most importers are not aware of the regulations and fail to consistently demand from foreign suppliers evidence of compliance is equally alarming.

3. CE MARKING AND ECOLOGICAL MARKS

CE marking is an obligatory marking in the case of a certain group of products. It indicates that the product complies with the so-called “balanced” norms. In the case of TCL products, it pertains to personal safety products (such as workers clothes and shoes) and toys if they happen to contain textile elements. Requirements pertaining to CE marking are the same for all European Union member countries. Unlike CE marking, ecological marks are voluntary. The manufacturer or the company introducing the product into the market can be in possession of such marking or not. There are dozens of ecological marks, characteristic of particular countries or geographical regions. In the area of TCL products the most recognisable ecological mark in Europe is Öko-Tex – a German-Austrian mark. Ecological Marks are granted by certifying bodies on the basis of product research or research and audit.

Ecological marking can include in its scope either research of a new product (Öko-Tex) or research both of the product and the production process (e.g. European mark Eco-Label).

Possessing an ecological mark guarantees a product’s compliance with the requirements of a given mark. In the area of TCL the most substantial differences between the requirements described in points 2 and 3 (statutory requirements) and ecological marks apply to all chemicals utilised in the whole cycle of product’s life – pesticides, allergen dyes, tinorganic compounds, heavy metals, etc. It can be assumed that a product in possession of an ecological mark is a safe product from the point of view of current knowledge.

4. BODIES AND LABORATORIES

In the area governed by the statute concerning general safety, Office of Competition and Consumer Protection (*UOKIK*) as well as reporting to it Trade Inspectorates (*Inspekcje Handlowe*) constitute the regulatory bodies. In case of introducing a product into the territory of a country, customs services have the right to verify the product. In some cases of personal safety products – CE marking – Labour Inspectorate (*Inspekcja Pracy*) can order verification of a product's quality. As the Minister of Health is responsible for the statute concerning chemical substances and preparations, the control can be carried out by the Chemical Substance Bureau, or (in the case of consumer market) Health Inspectorate (*Inspekcja Sanitarna*).

Both Trade Inspectorate and Health Inspectorate have at their disposal laboratories in possession of appropriate accreditation.

An accredited laboratory is defined as a laboratory which works according to ISO 17025 norm and tests products according to the statute concerning the system of compliance evaluation. The realm of tested features and products is included in the so-called “scope of accreditation”.

Such laboratories can be present both as a part the official regulatory bodies as well as in research units of universities and other research and development entities.

The accreditation is granted by the Polish Accreditation Centre. Certifying bodies issue their certificates on the basis of research provided by accredited laboratories. Some certifying bodies are in possession of the so-called Notification which provides a confirmation of their competence for the area of the European Union.

It is an important task to initiate on a large scale actions aimed at building consumer awareness . Marks and certificates which inform about threats for consumers' health and safety are also an important factor. Unfortunately, the existing marks such as Blue Angel, Öko-Tex and Eco-Label inform only that the mark can have a diverse range of meanings. The assessment team postulates that introduction of uniform requirements

concerning marks binding for the turnover of goods within the European Union be introduced.

It is also an important task to train manufacturers, importers, government employees and customs officers, in the area of national and European requirements concerning textile products.

For several years research and development units have been conducting research as well as undertaking actions aimed at promoting safe textiles. Within the territory of Łódź and Łódź voivodeship there are strong research and development bodies which work for the purpose of ensuring that only safe textile products and protective clothing enter the market. The Institute of Textile Materials' Engineering (*Institut Inżynierii Materiałów Włókienniczych*) (currently Textile Institute) and its Research Institute of Textile Materials' Engineering established the Laboratory of Research of Textile Products' Ecology, is the only place in Poland that conducts a whole range of tests concerning the safety of textile products. The aforesaid laboratory is also the only laboratory in Poland that participates in research for the International Association for Research and Development of Textile Products' Ecology Öko-Tex.

The Institute of Dyes and Organic Products in Zgierz is considerably involved in this area. The Institute has a laboratory in Łódź, which provides services to textile companies both in Łódź and in others parts the country. The Institute's quarterly newsletter publishes not only research papers but also practical information as well as aimed at textile and clothing companies.

The Personal Protection Company (*Zakład Ochron Osobistych*) from Łódź which operates within the Central Institute for Labour Protection (*Centralny Instytut Ochrony Pracy*) plays a similar role. The company evaluates protective and special clothing, gloves and shoes.

Leather Industry Institute (*Institut Przemysłu Skórzanego*) is in possession of "Ecological Product" mark which is granted on the basis of Technological Criteria KT-11/05 (based on Eco-Label) of the Certification Centre. The mark has been granted for their shoes and materials used for their production. Similarly, accredited laboratories of Leather Industry Institute are prepared to conduct ecological research of leather industry products. It ought to be pointed out that only in the year 2006 over 18 million pairs of shoes with leather cover, 59 million pairs of shoes made

of synthetic substances and 29 million pairs of textile shoes were introduced into Polish market from Asiatic countries.

The means at the disposal of research units are not sufficient to provide intensive and effective activities for the purpose of promoting safe textile products.

5. CONCLUSIONS

Currently, there operates a legal system in Poland which enables to regulate the market in the area of TCL. In the opinion of the team preparing the hereby assessment, the Polish system is coherent with the European system and if anything more strict as obligatory requirements included in the decree concerning the safety of textile products are not commonly followed in the European Union.

Theoretically, there exists a regulatory and supervisory system – Trade Inspectorates, Health and Epidemiological Stations, etc. There are also competent laboratories which are capable of conducting research of marketed goods in the area of TCL. Therefore, it might seem that the “legal-control” area exists, although it undoubtedly requires subsidising and modernisation. A following question arises is the following: where does the problem lie? Are the requirements concerning the safety of TCL products not restrictive enough? If so, it is part of medical services’ activities and then it can be solved by stricter legislation on the European level. Practically, the solution lies in converting voluntary requirement of eco-bans into obligatory requirements. However, if this solution is applied, we end up with the same situation with the only difference that the requirements are more restrictive.

It is our Team’s opinion that the problem lies in the fact that there is little awareness and knowledge both in the case of consumers and, more importantly, in the case of importers introducing TCL products into the market. Official regulatory activities such as those carried out by Trade Inspectorate are conducted after the product has entered the market. Lack of compliance with requirements may incur severe financial consequences for the introducing party. However, it does not change the fact that a product comprising toxic ingredients is already within the territory of Poland. Controls should be carried out before the product enters the market. Moreover, they should be conducted by the introducing party itself under conditions which guarantee confidentiality of test results. The introducing party, nevertheless, must be informed about the necessity of

carrying out certain tests, their scope, as well as the place where they can be performed, etc. Therefore, there should be established a TCL Research and Information Centre, where everyone could obtain full information concerning product requirements in different countries belonging to the European Union as well as information regarding possibilities of carrying out the necessary research. There is an urgent need to clearly specify within the European Union:

- number and quality of binding marks;
- the information which the mark should include;
- the obligation of comparability of marks binding in European countries;
- utilisation of the same marks in product turnover Marking with national marks could be accepted only within the product's country of origin;
- Refusal to accept products which do not comply with European Union requirements via creating a uniform system of control for markings binding within European Union member countries.

EKSPERTYZA DOTYCZĄCA
INSTRUMENTÓW OBOWIĄZUJĄCYCH
W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA
TCL – Textile – Cloth – Leather

*wykonana dla Instytutu Badań nad Przedsiębiorczością i Rozwojem
Ekonomicznym EEDRI dla poparcia „Petycji na rzecz certyfikowanej
jakości wyrobów tekstylnych, odzieżowych i skórzanych TCL”*

Wprowadzenie

Rozmaitość wymagań stawianych wyrobom włókienniczym na terenie Polski i w poszczególnych krajach Unii Europejskiej utrudnia ocenę skuteczności systemów prawnych obowiązujących w krajach członkowskich unii. Prawo Wspólnoty Europejskiej stanowi odrębny system prawny i ma charakter nadrzędny w stosunku do wszystkich norm prawa krajowego, obowiązującego w poszczególnych państwach.

Rozporządzenie, to akt prawny przypominający ustawę w systemie prawa krajowego. Jest ono wiążące w całości zarówno na poziomie Wspólnoty, jak i w każdym z krajów członkowskich.

Decyzje, podobnie jak indywidualna decyzja administracyjna, wiążą te podmioty, do których zostały skierowane.

Najbardziej charakterystycznym dla systemu prawa europejskiego aktem prawnym jest dyrektywa. Adresowana jest ona do państw członkowskich i wskazuje cel, jaki państwo to, winno zrealizować we wskazanym w dyrektywie terminie. Państwo członkowskie zobowiązane jest, przy zastosowaniu dowolnie wybranej formy ustawodawczej (ustawa, rozporządzenie), przetransponować postanowienia dyrektywy do systemu prawa wewnętrznego. Celem takiego działania jest harmonizacja systemów prawnych w celu umożliwienia swobodnego przepływu osób, usług i towarów, czyli funkcjonowania wspólnego rynku w oparciu o własne przepisy i standardy. Jeżeli więc istnieje dyrektywa, obejmująca jakieś ściśle określone zagadnienia, np.: dyrektywa ramowa 76/768 EEC, podająca listę substancji dozwolonych do stosowania w kosmetykach, to przyjęte w niej rozwiązania wiążą kraje Wspólnoty Europejskiej, które winny swoje ustawodawstwo dostosować do tej dyrektywy.

W wyjątkowych jednak przypadkach, mimo istnienia przepisów wspólnotowych określających normy dla konkretnych produktów, państwo członkowskie, które uzna za konieczne zastosowanie, bardziej restrykcyjnych uregulowań - uzasadnionych np. względami zdrowia - może na podstawie art. 100 a ust. 4 Traktatu zwrócić się do Komisji Europejskiej o ich zatwierdzenie.

Komisja zatwierdzi przedstawione uregulowania po upewnieniu się, że nie są one środkami samowolnej dyskryminacji lub ukrytymi restrykcjami handlowymi. Innymi słowy, jeżeli istnieje dyrektywa Wspólnoty Europejskiej, określająca standardy, jakim winny odpowiadać określone produkty, to jest ona obowiązująca dla wszystkich krajów Unii.

Gdy nie istnieją uregulowania wspólnotowe, wówczas mimo istniejącego swobodnego przepływu towarów i usług, każde z państw wspólnoty ma prawo do ustanowienia, w oparciu o własne przepisy i standardy, zakazów lub ograniczania importu towarów - zgodnie z art. 36 Traktatu, jeżeli jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa publicznego lub ochroną zdrowia i życia ludzi. Również tym przepisem usankcjonowane są środki, mające na celu niedopuszczanie określonych towarów do obrotu np. testowanie i kontrola towarów importowanych pod kątem ich zgodności ze standardami krajowymi.

1. Dyrektywa o ogólnym bezpieczeństwie produktów i jej konsekwencje

Unia Europejska zdając sobie jednak sprawę z tego, że „legislacje poszczególnych krajów różnią się między sobą jeśli chodzi o stopień ochrony osób i bezpieczeństwa wyrobów”, jak również, że „bardzo trudno przyjąć legislację wspólnotową dla każdego wyrobu istniejącego lub mogącego być stosowanym” – uznała za konieczne określenie ogólnych zasad bezpieczeństwa produktów, znajdujących się w obrocie w państwach członkowskich. Dlatego 29 lipca 1992 r. wydano dyrektywę 92/59 EEC – zwaną dyrektywą o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Jej adaptacja do polskiego systemu prawnego nastąpiła poprzez przyjęcie ustawy z 21 stycznia 2000 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. nr 15, poz. 179).

Dyrektywa ta została zmieniona dyrektywą 2001/95/EC, którą wprowadzono w polski system prawny ustawą o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. 2003, 229, poz. 2275.).

Celem dyrektywy jest zapewnienie wprowadzania na rynek Unii tylko wyrobów bezpiecznych przez co rozumie się wyroby, które w „normalnych warunkach użytkowania nie stanowią żadnego ryzyka lub ryzyko ograniczone do minimum” dla użytkownika. Stwierdza się jednocześnie, że produkt, który nie spełnia tych wymagań nie jest produktem bezpiecznym. Postanowienia tej dyrektywy są stosowane, jeżeli nie istnieją w ramach przepisów wspólnotowych żadne postanowienia specyficznie regulujące sprawy bezpieczeństwa poszczególnych wyrobów. Wówczas za bezpieczny, uznany będzie produkt, jeżeli jest on zgodny ze specyficznymi przepisami kraju członkowskiego na terytorium którego jest sprzedawany. Można więc stwierdzić, że do chwili wydania przepisów na szczeblu Wspólnoty, kraje Unii mają prawo i obowiązek wprowadzenia własnych unormowań, mających na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników wyrobów oraz organów kontrolujących ich stosowanie.

Takie właśnie rozwiązanie zawarto w polskiej ustawie w odniesieniu do artykułów włókienniczych. Art. 8 tej ustawy zobowiązuje bowiem Radę Ministrów do wydania rozporządzenia dot. bezpieczeństwa i znakowania wyrobów włókienniczych. Aktualne rozporządzenie takie zostało wydane 6 kwietnia 2004 (Dz. U. 200, nr 81, poz. 743). załączniki 8–11 tego rozporządzenia określają dopuszczalną zawartość określonych substancji chemicznych w wyrobach włókienniczych (formaldehyd, określony rodzaj barwników azowych i niektóre substancje uniepalniające itd.). Podsumowując powyższe można powiedzieć, że na terenie RP w oparciu o ustawę o ogólnym bezpieczeństwie produktów, wprowadzono wymagania dot. bezpieczeństwa wyrobów włókienniczych. W oparciu o tę samą ustawę Polska włączyła się w system RAPEX (Rapid Alert System for non-Consumer Product) – aczkolwiek ustawa polska nie używa takiego określenia.

2. Dyrektywa o substancjach i preparatach chemicznych i jej konsekwencje

Odrębnym zagadnieniem, ale mającym również swoje konsekwencje w odniesieniu do wyrobów tekstylnych jest zespół problemów związanych z obrotem substancjami chemicznymi na terenie Unii. Nie wdając się ani w szczegóły, ani w historię tworzenia kolejnych dyrektyw i ustaw próbujących uregulować ten obrót, należy stwierdzić, że podstawą była dyrektywa 67/548/EEC i jej 44 zmiany. Polskim i jej aktualnym odpowiednikiem jest ustawa z 11 stycznia 2001 „O substancjach i preparatach chemicznych” zmieniana już 11-krotnie. Zgodnie z art. 1 „ustawa określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji wprowadzanie do obrotu lub stosowanie substancji i preparatów, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem na zdrowie człowieka...”.

Ponadto zgodnie z art. 4 pkt. 3 „Minister właściwy do spraw zdrowia ... określi wykaz substancji niebezpiecznych” . Taki właśnie uaktualniony wykaz substancji niebezpiecznych opublikowano w Dzienniku Ustaw 2005, nr 201, poz. 1674.

Jeżeli substancja chemiczna znajduje się w tym wykazie, wymaga specjalnego oznakowania, określonego sposobu postępowania z nią, środków ostrożności itd. Nie oznacza to jednak, że nie może być ona stosowana.

Natomiast art. 31 punkt 1 Ustawy stwierdza, że w przypadku stwierdzenia nieuzasadnionego ryzyka stosowania substancji niebezpiecznej Minister Gospodarki określi zakaz produkcji lub obrotu takiej substancji, czyli de facto zakaze jej stosowania. Aktualnie rozporządzenie Ministra Gospodarki opublikowano w Dz. U. 2006, nr 239, poz. 1731. W ten sposób wprowadzono w Polsce dyrektywę 76/769/EEC zwaną czasami dyrektywą Limitacyjną. Dyrektywa ta określa substancje, których stosowanie jest zabronione bądź których zawartość w produktach jest restrykcyjnie limitowana np. 20 ppm. W Aneksie do dyrektywy wymienione są takie substancje jak metale i ich związki (nikiel, kadm i jego związki, ołów i jego związki, rtęć i jej związki, arsen i jego związki), chlorofenole

(pentachlorofenol), polichlorowane bifenyle lub trefenyle PCB i PCT, azbest oraz środki trudnopalne (fosforan TRI 2,3 –dibromopropyłowy) – TEPA, tlenek tris(azirydynylo)fosfiny – TRIS, polibromobifenyle PBB, barwniki azowe odszczepiające aminy kancerogenne. Wykaz tych substancji jest przedmiotem ciągłej analizy i zmian.

Dyrektywa Limitacyjna dotyczy bezpośrednio sektora TCL, ponieważ nakazuje aby wyroby rynkowe nie zawierały np.:

- a) określonych barwników azowych (barwniki),
- b) ftalanów w wyrobach dla dzieci (zmiękczacza),
- c) pochodnych nonylofenolu (emulgatory),
- d) pochodne kadmu (pigmenty),
- e) nikiel (okucia i zdobiny) w dodatkach do wyrobów włókienniczych i skórzanych.

Lista takich zakazów ulega powiększeniu. Podsumowując należy stwierdzić, że o ile na terenie Unii dyrektywa o ogólnym bezpieczeństwie produktów nie wszędzie skutkuje rozporządzeniami dot. wyrobów włókienniczych o tyle dyrektywa Limitacyjna jest powszechnie obowiązująca. Należy również oczekiwać, że w całości wejdzie ona w zakres REACH.

Obowiązek kontroli spoczywa na laboratoriach Głównego Inspektoratu Inspekcji Handlowej. Zwrócić jednak należy uwagę, że rosnąca wymiana towarowa oraz znaczące przesunięcie środków produkcji wrobów włókienniczych poza granice Europy, powodują narastający problem nadzoru nad przestrzeganiem obowiązujących przepisów. W ocenie zespołu skuteczność i zakres prowadzonych kontroli jest niewystarczający. Równie niepokojący jest barak świadomości większości importerów uczestniczących w wymianie handlowej oraz konsekwentne egzekwowanie od dostawców zagranicznych dowodów spełnienia wymagań zawartych w przepisach.

3. Oznakowanie CE i znaki ekologiczne

Oznakowanie CE jest oznakowaniem obligatoryjnym dla określonej grupy produktów i oznacza ono zgodność produktu z normami tzw. „zharmonizowanymi”. W przypadku wyrobów TCL dotyczy ono produktów ochrony osobistej – np. ubrania i obuwie robocze i zabawek – o ile zawierają elementy tekstylne. Wymagania dotyczące oznakowania CE są identyczne dla wszystkich krajów Unii. W odróżnieniu od oznakowania CE oznakowania ekologiczne są dobrowolne. Producent lub wprowadzający na rynek może posiadać lub nie takie oznakowanie. Oznakowań ekologicznych są dziesiątki – charakterystycznych dla danego kraju lub obszaru geograficznego. W Europie najbardziej znanym w obszarze TCL znakiem ekologicznym jest Öko-Tex – oznakowanie niemiecko-austriackie. Oznakowanie ekologiczne przyznawane jest przez jednostkę certyfikującą na podstawie badań produktu lub badań i audytu.

Oznakowanie ekologiczne może obejmować swoim zakresem bądź badanie nowego produktu (Öko-Tex) bądź też produktu i procesu produkcyjnego (np. europejski znak Eco-Label).

Posiadanie znaku ekologicznego gwarantuje zgodność produktu z wymaganiami określonego znaku. W obszarze TCL najistotniejsze dzisiaj różnice pomiędzy wymaganiami opisanymi w punktach 2 i 3 (wymogi ustawowe) a oznakowaniami ekologicznymi dotyczą chemikaliów stosowanych w całym cyklu życia materiału – pestycydy, barwniki alergenne, związki cynoorganiczne, zawartość metali ciężkich itd. Można przyjąć, że wyrób posiadający oznakowanie ekologiczne w świetle wiedzy dzisiejszej jest bezpieczny. Oznakowania ekologiczne przyznawane są przez jednostki certyfikujące.

4. Organy kontroli i laboratoria

W obszarze ustawy o ogólnym bezpieczeństwie organem kontrolnym jest UOKIK i podległe mu Inspekcje Handlowe. W przypadku wprowadzenia na obszar kraju służby celne mają prawo weryfikacji produktu. W niektórych przypadkach – znakowanie CE – środków ochrony osobistej weryfikacji jakości produktu może nakazać Inspekcja Pracy. Ponadto za ustawę o substancjach i preparatach chemicznych odpowiedzialnym jest Minister Zdrowia, może kontrolować Biuro do Spraw substancji chemicznych, a w przypadku rynku konsumenckiego Inspekcja Sanitarna.

Zarówno Inspekcja Handlowa jak Inspekcja Sanitarna dysponują laboratoriami posiadającymi odpowiednią akredytację. Laboratorium akredytowane oznacza laboratorium pracujące zgodnie z normą ISO 17025 i bada ono produkty zgodnie z ustawą o systemie oceny zgodności. Obszar badanych cech i produktów zawarty jest w tzw. „zakresie akredytacji”.

Laboratoria takie istnieją zarówno w oficjalnych organach kontroli jak i w jednostkach badawczych uczelni bądź w jednostkach badawczo-rozwojowych. Akredytacja przyznawana jest w Polskim Centrum Akredytacji. W oparciu o badania w laboratoriach akredytowanych, jednostki certyfikujące wydają swoje certyfikaty. Niektóre jednostki certyfikujące posiadają tzw. Notyfikację, która jest potwierdzeniem ich kompetencji na obszar unijny.

Ważnym zadaniem jest podjęcie na szeroką skalę działań zmierzających do budowania świadomości konsumenta-użytkownika wyrobów. Istotnym czynnikiem są znaki i certyfikaty informujące o zagrożeniach dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów. Niestety funkcjonujące znaki np. Blue Angel, Öko-Text i Eco-Label informują o różnym zakresie znaczeń oznakowań. Zespół opracowujący niniejszy materiał postuluje rozważenie wprowadzenia jednakowych wymagań co do oznakowania obowiązujące w obrocie na terenie krajów Unii Europejskiej.

Ważnym zadaniem jest szkolenie producentów, importerów, pracowników administracji państwowej, pracowników służb celnych w zakresie

wymagań krajowych i UE w obszarze wyrobów włókienniczych. Od szeregu lat jednostki badawczo-rozwojowe prowadzą badania i działania promujące bezpieczne tekstylia. W Łodzi i województwie łódzkim pracują silne ośrodki badawczo-rozwojowe pracujące na rzecz zapewnienia wprowadzania na rynek bezpiecznych wyrobów włókienniczych i odzieży ochronnej. W Instytucie Inżynierii Materiałów Włókienniczych (obecnie Instytut Włókiennictwa) w Zakładzie Badawczym Inżynierii Materiałów Włókienniczych stworzono unikalne w skali kraju Laboratorium Badań Ekologii Wyrobów Włókienniczych, obejmujące swoją działalnością całością badań dotyczących bezpieczeństwa wyrobów włókienniczych. Laboratorium to, jako jedyne w Polsce uczestniczy w badaniach na rzecz Międzynarodowego Stowarzyszenia na Rzecz Badań i Rozwoju Ekologii Wyrobów Włókienniczych Öko-Tex.

Bardzo mocno zaangażowany w tę problematykę jest Instytut Barwników i Produktów Organicznych w Zgierzu, który posiada swoje laboratorium w Łodzi służące przedsiębiorstwom włókienniczym Łodzi i kraju. W wydawanym kwartalniku obok rozpraw naukowych prezentowane są informacje praktyczne i informacyjne, kierowane do przedsiębiorstw włókienniczo-odzieżowych.

Podobne zadania wypełnia łódzki Zakład Ochron Osobistych pracujący w ramach Centralnego Instytutu Ochrony Pracy. Zakład ten na co dzień zajmuje się oceną odzieży ochronnej i specjalnej oraz rękawic i obuwia w zakresie oceny ich nieszkodliwości dla użytkowników.

Instytut Przemysłu Skórzanego posiada znak „Wyrób Ekologiczny” wydawany na podstawie Kryteriów Technologicznych KT-11/05 (bazujących na Eco-Label) Ośrodka Certyfikacji obejmujący obuwie i materiały do ich produkcji. Także laboratoria akredytowane Instytutu Przemysłu Skórzanego są przygotowane do badań ekologicznych wyrobów przemysłu skórzanego. Godzi się zauważyć, że na rynek krajowy tylko w 2006 r. z krajów azjatyckich wprowadzono ponad 18 mln par obuwia z wierzchami skózanymi, 59 mln par obuwia z tworzyw sztucznych i 29 mln par obuwia tekstylnego.

Środki jakimi dysponują jednostki badawcze nie są wystarczające do intensywnej i skutecznej działalności promującej bezpieczne produkty włókiennicze.

5. Podsumowanie

W chwili obecnej na terenie Polski istnieje system prawny umożliwiający kontrolę rynku w obszarze TCL. Jest on spójny z systemem europejskim a nawet zdaniem przygotowujących tę ekspertyzę, ostrzejszy – bowiem obligatoryjne wymagania rozporządzenia o bezpieczeństwie wyrobów włókienniczych, nie są powszechnie przestrzegane w Unii.

Teoretycznie istnieje system kontroli i nadzoru – Inspekcje Handlowe, Sanepidy itd. Istnieją również kompetentne laboratoria mogące prowadzić badania wyrobów rynkowych w obszarze TCL. Wydaje się więc, że obszar „prawno-kontrolny”, aczkolwiek niewątpliwie wymaga dofinansowania, unowocześnienia itd. – istnieje. Powstaje pytanie w czym tkwi problem? Czy wymagania odnośnie bezpieczeństwa wyrobów TCL – są zbyt mało restrykcyjne lub niezidentyfikowane? Jeżeli tak, to jest to obszar działań służb medycznych a następnie surowszej legislacji na poziomie europejskim – a praktycznie wprowadzenia dobrowolnych wymogów eko-znaków jako obowiązkowych. Powstanie wówczas jednak identyczna sytuacja jak dziś tylko wymagania będą bardziej rygorystyczne.

W ocenie Zespołu problem tkwi w braku świadomości i wiedzy zarówno konsumentów jak i przede wszystkim importerów wprowadzających towary TCL na rynek. Kontrole oficjalne np. Inspekcji Handlowej następują po wprowadzeniu na rynek – i w przypadku niezgodności towaru z wymaganiami, mogą pociągnąć za sobą poważne konsekwencje finansowe dla wprowadzającego. Nie zmienia to faktu, że towar zawierający toksyczne składniki, jest już na terenie Polski. Kontrola powinna następować przed wprowadzeniem na rynek i powinna być dokonywana przez samego wprowadzającego w warunkach zapewniających poufność wyników badań. Musi on jednak posiadać informacje o konieczności określonych badań, ich zakresie, miejscu i możliwości ich przeprowadzenia itd. Powinno więc istnieć Centrum Badawczo-Informacyjne TCL gdzie każdy mógłby uzyskać pełen zakres obiektywnych informacji o wymaganiach stawianych wyrobom w rozmaitych krajach Unii i o moż-

liwych do wykonania badaniach. Istnieje pilna potrzeba jasnego sprecyzowania w ramach Unii Europejskiej:

- ilości i jakości obowiązujących znaków,
- określenia informacji jakie winien zawierać znak,
- obowiązku porównywalności znaków obowiązujących w krajach europejskich,
- posługiwania się w obrocie towarowym UE jednakowymi znakami. Oznaczenia, znakami krajowymi mogłyby funkcjonować tylko na terenie kraju producenta,
- nie dopuszczanie na JRE towarów nie spełniających wymagań UE poprzez stworzenie jednolitego systemu kontroli i oznakowań obowiązujących w krajach UE.

REFERENCES (Literatura)

1. Andrzejewska A., *Możliwości występowania szkodliwych substancji chemicznych w materiałach stosowanych w rękawicach ochronnych*, *Bezpieczeństwo Pracy* 5/2006, s. 25–27.
2. Decyzja Komisji z 14 października 2005 r. zmieniająca decyzję 2001/689/WE, 2002/231/WE oraz 2003/272/WF w celu przedłużenia ważności kryteriów ekologicznych dla przyznawania wspólnotowego oznakowania ekologicznego niektórym produktom.
3. *EuroAzos*; Raport. Główny Inspektorat Handlowej, Główny Inspektorat Sanitarny; maj 2007.
4. Jurkiewicz M, Ćwiek-Ludwicka K., Stelmach A, Mazańska M, Półtorak; *Identyfikacja wybranych zmiękczaczy stosowanych w wyrobach z tworzyw sztucznych*; C://Dokuments%20and%Settings/anna/Pulpit/17_2.html .
5. Kucharska K, *Niemieckie ustawodawstwo dotyczące barwników azowych na tle systemu prawa Unii Europejskiej*, *Barwniki. Środki pomocnicze*, nr 4, 1998, R.XLII.
6. Najlepsze techniki (BAT). Wytyczne dla branży chemicznej w Polsce; NFOŚ i GW, Ministerstwo Środowiska, czerwiec 2005, Warszawa.
7. PN-EN 14362–1: 2005 Tekstylija. Metody oznaczania niektórych amin amin aromatycznych powstałych z barwników azowych. Część I: Wykrywanie zastosowania niektórych barwników azowych dostępnych bez ekstrakcji.
8. Norma ÖKO-TEX Standard 100. <http://www.oeko-tex.com/chemlist>
9. PN-EN 14362–2: 2005. Tekstylija. Metody oznaczania niektórych amin aromatycznych powstałych z barwników azowych dostępnych poprzez ekstrakcję włókien.
10. Rolecki R, Majka J; *Dwu-2-etyloheksylu ftalan. Dokumentacja proponowanych wartości dopuszczalnych poziomów narażenia zawodo-*

wego. Podstawy i metody oceny środowiska pracy, Zeszyt 13, 1995, Centralny Instytut Ochrony Pracy, Warszawa.

11. Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny udzielania zezwoleń i stosownych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH).
12. Szuster L, Niepsuj B., *Niektóre wymagania stawiane barwnikom stosowanym do barwienia składnika syntetycznego w wyrobach włókienniczych*. Barwniki. Środki pomocnicze nr 4, 1998, R.XLII.
13. Szuster L., *Dyrektywa 92/59/EEC o ogólnym bezpieczeństwie produktów a niektóre wymagania stawiane barwnikom na terenie krajów Unii Europejskiej*. Barwniki. Środki pomocnicze nr 1, 1999, R.XLIII.
14. Szuster L., *Zakaz obrotu niektórymi barwnikami jako konsekwencja Dyrektywy Imitacyjnej 76/769/EEC*. Barwniki. Środki pomocnicze nr 4, 2005.